

Kystforsvar eller havgående operasjoner – hvor står vi ?

Flaggkommandør Hans Chr. Helseth
Deputy Director Operations
International Military Staff
HQ NATO, Brussel

Spørsmålsavklaring

- Har Marinen har utviklet seg i mer havgående retning etter Den kalde krigen ?
 - Er dette riktig , og i så fall er det ønskelig ?
- Hva er NATOs og alliertes tenking og doktrine for littorale operasjoner ?
- Må vi prioritere mellom kystnære og havgående operasjoner ?

SMS siden 1835

*Jochum Nicolai
Müller (1775–1848).*

Det Sjømilitære Samfund (SMS)

Da Militære Samfund ble opprettet etter initiativ av yngre hæroffiserer i Kristiania i 1825, var det tilsynelatende ikke behov for en tilsvarende forening for Marinens offiserer, som i overveiende grad var stasjonert i Fredriksvern. Da sjøoffiserene stiftet sin egen forening i 1835, hadde det sitt utspring i uenighet om innretningen av Marinen. Marinens offiserer besto dels av tilhengere av en skjærgårdsmarine og dels av talsmenn for en havgående marine med linjeskip. Synspunktene ble fremmet, ofte anonymt, i form av brosjyrer eller artikler i dagspressen. Det var stor og til dels opphisset meningsutveksling i den perioden Marinekommisjonen av 1833 arbeidet. Kommisjonen gikk inn for en skjærgårdsmarine, noe som førte

God bok

Historisk bakgrunn

- Etter WW I – ren kystmarine, ingen allianse, ingen ambisjoner, intet økonomisk spillerom
- WW II – En balansert flåte, døpt i krig
- NATO medlemskapets utfordringer
- Invasjonsforsvaret under den kalde krigen
- Sovjetunionens oppløsning, Russland *resurgam*
- Europas mest moderne marine

Husker du FS 2007?

Skjold-klassen 'under streken'

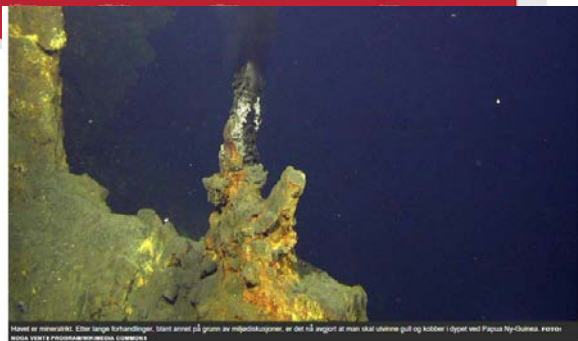
- ”Skjold-klasse missiltorpedobåter (MTB) er utviklet primært for kystnære operasjoner i en anti-invasjonsrolle for å kunne senke store overflatefartøyer med langtsekkende sjømålsmissiler. I den anbefalte strukturen har både fregatter, ubåter og kampfly en god evne til å bekjempe overflatemål. MTB Skjold tilfører dermed ikke vesentlige nye kapasiteter som ikke allerede inngår i strukturen. Med bakgrunn i en vurdering av MTB Skjold opp mot andre strukturelementer, de operative behovene og de økonomiske rammene, anbefales det å ikke videreføre MTB Skjold.”

Politiske betraktninger

”Praktisk talt alt vi lever av i dette landet er enten under havet, i havet eller oppå havet – olje/gass, fisk/sjømat og shipping og maritime tjenester.”

– Espen Barth Eide: Hva er Norges utenrikspolitiske interesser?

Det Akademiske Kvarter, Bergen 13. mars 2013

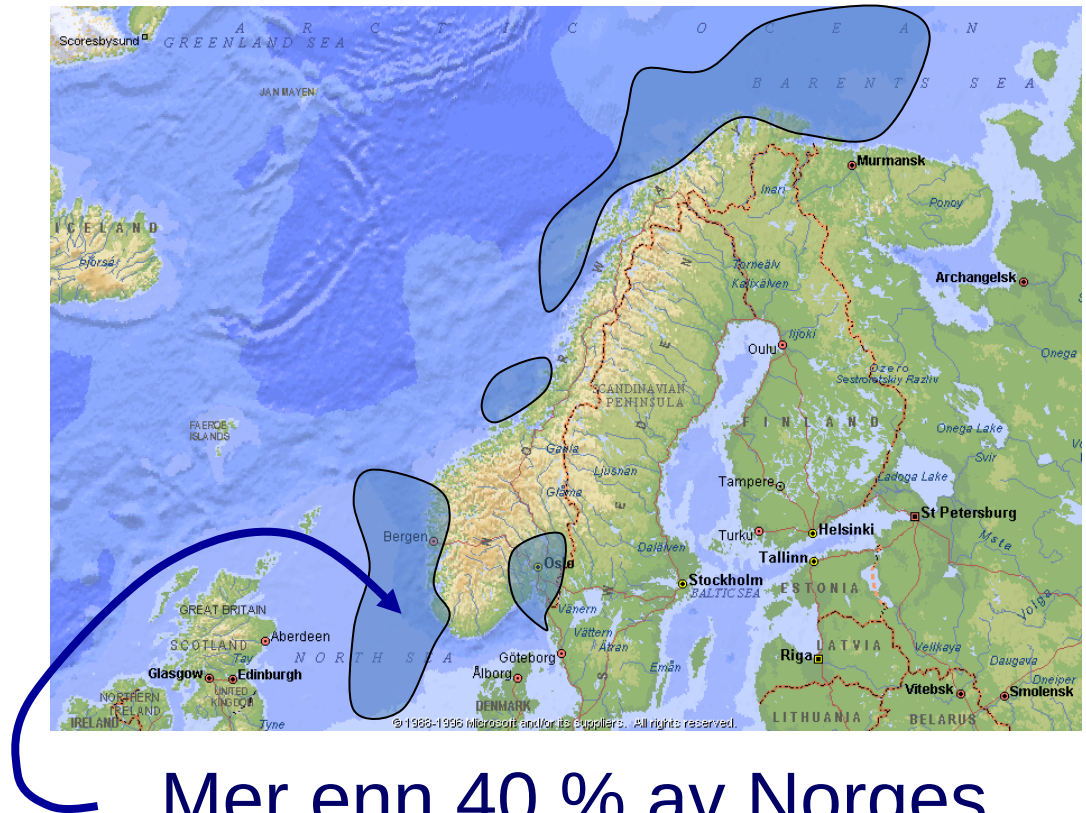

Nå blir gruvedrift i havdypet en realitet

En sentral periferi ?

- Økonomisk sett er periferien sentrum
- Periferien er utsatt og sårbar
- Ingen strategisk dybde
- Havet er en hovedakse, og ingen "vollgrav" rundt et senter

Mer enn 40 % av Norges eksportverdi kommer fra vestlandet

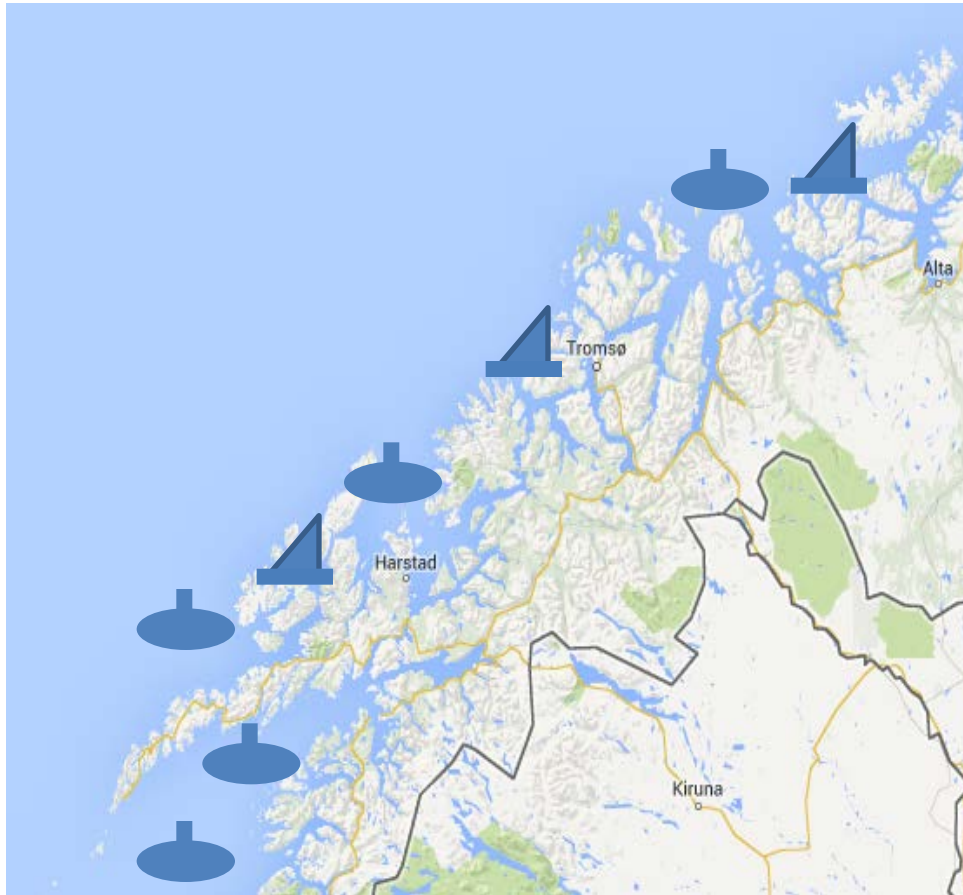
Det maritime Norge i tall

- Handelsflåte 15,5 mio t (nr 15 kun flagg)
33,8 mio t (nr 7 totalt)
- Næringscluster Verdensledende
- Import/eksport 95 % på kjøøl
- Olje 2,2 mio bpd (nr 5)
- Naturgass 99 mia m³ (nr 2)
- Fiskerier 3,5 mio t (nr 2)
- Turisme 2 mio dagsgjester på cruise
- Kystlinje 25t km

Russland

- Må i dag anses som en trussel, med stor usikkerhet knyttet til strategiske veivalg.
- Marinen preget av 'block obsolescence' med begrenset kapasitet til amfibiske operasjoner.
- Ubåtvåpenet prioritert, spesielt de strategiske.
- Allikevel ...

Invasjonsforsvaret - hva var det vi drev med ?

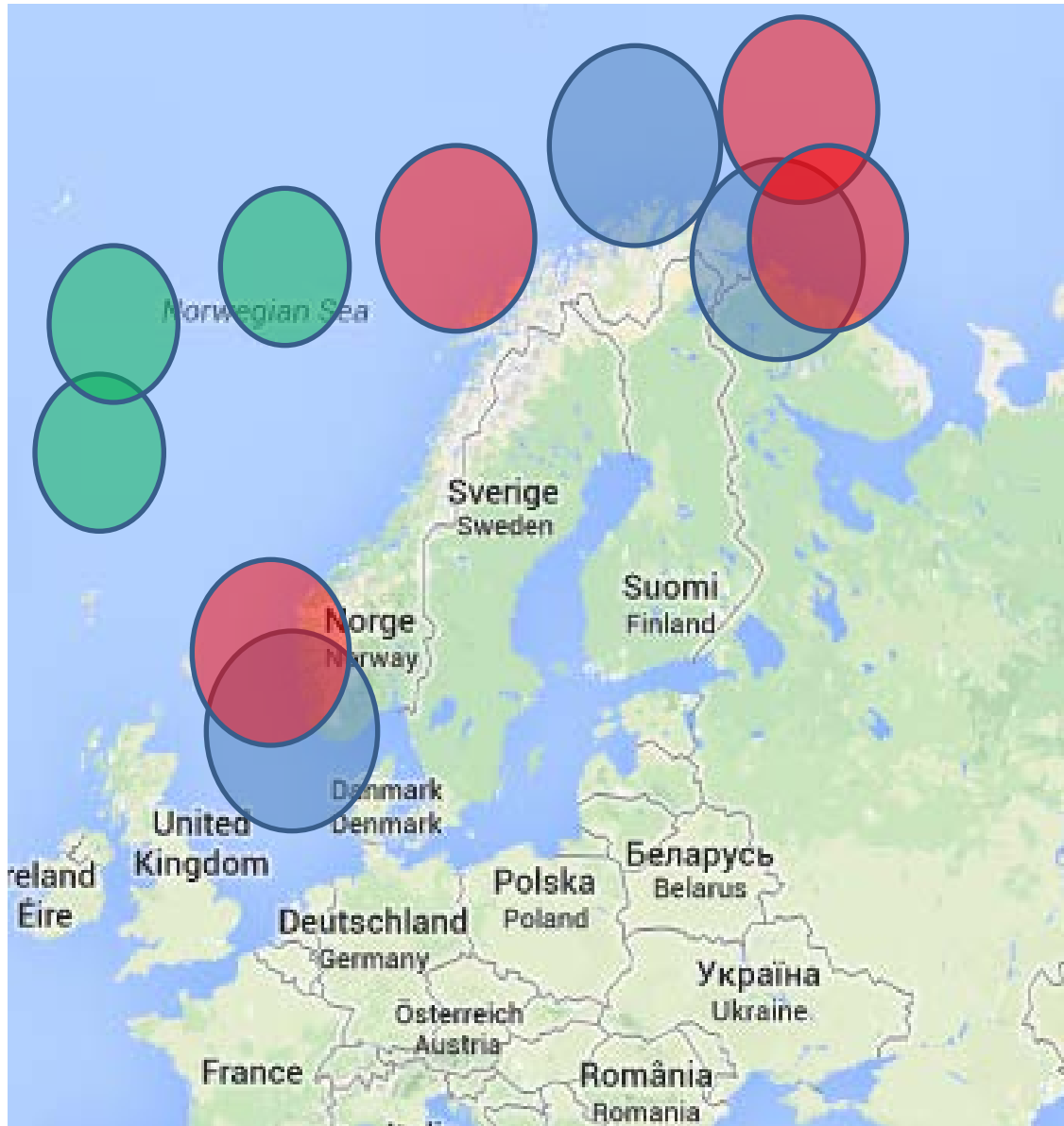
1. Selection and Maintenance of the Aim
2. *Maintenance of Morale*
3. **Offensive Action**
4. **Security**
5. **Surprise**
6. **Concentration of Force**
7. *Economy of Effort*
8. **Flexibility**
9. **Cooperation**
10. *Sustainability*

Våpen og taktisk forflytning 1985

- **Hauk-kl**
 - 1t transitt
 - Penguin Mk 2
- **Kobben-kl**
 - 12t transitt
 - TP 613

Våpen og taktisk forflytning 2015

- Skjold-kl
 - 1t transitt
 - NSM
- Ula-kl
 - 12t transitt
 - DM2A3
- Nansen-klassen
 - 0 t transitt
 - NSM

Konklusjon overflatekapasitet

- Vi har i dag et *bedre* forsvar mot en overflatetrussel enn under den kalde krigen

Utviklingen i andre land

Danmark

- 1980
 - 5 fregatter, 3 Korvetter
 - 6 Ubåter
 - 16 MTB'er
 - Miner og minekrig
- 2014
 - Ingen rene kystkapasiteter
 - 3 fregatter, 2 multirolle

Sverige

- 1980
 - 12 jagere og fregatter
 - 20 Ubåter
 - 45 MTB'er
 - Miner og minekrig
- 2014
 - Ingen havgående kapasiteter, men ubåter
 - 9 korvetter

Havgående

Kystnær

NATO's tilnærming til kystnære operasjoner

- Befolkningskonsentrasjon i littorale områder
 - *Avoid, avoid*
- Intet hett tema, anyway
- Omgå problemet (USN, RN, Russland, Frankrike)

Mistral

Tilbake til start:

Spørsmålsavklaring

- Har Marinen har utviklet seg i mer havgående retning etter Den kalde krigen ?
 - Er dette riktig , og i så fall er det ønskelig ?
- Hva er NATOs og alliertes tenking og doktrine for littorale operasjoner ?
- Må vi prioritere mellom kystnære og havgående operasjoner ?
 - *Er spørsmålet lenger relevant ?*

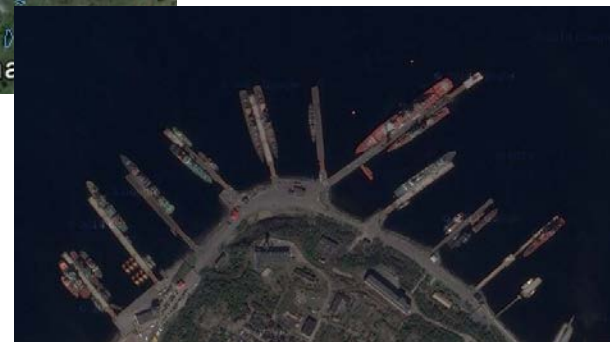
Har Norge beveget seg vekk fra en kystmarine ?

• MTB'er (tilsv.)	• Eskortefartøy
• 1981 – 48 enheter– Ca 6500 t	• 1981 – 7 enheter– Ca 12 000 t
• 2014 – 6 enheter– Ca 1600 t	• 2014 – 5 enheter– Ca 26 000 t

Kystforsvar eller havgående operasjoner – hvor står vi ?

- Skillelinjene er utvisket og ikke egnet til å illustrere utfordringene vi står overfor
- Intet behov for å prioritere så lenge vi opprettholder ferdighetene til å operere innenskjærs

Perhaps we don't have to sit and wait ...

Takk for oppmerksomheten

